

32008F0913

6.12.2008.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 328/55

OKVIRNA ODLUKA VIJEĆA 2008/913/PUP**od 28. studenoga 2008.****o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegove članke 29., 31. i članak 34. stavak 2. točku (b),

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog parlamenta ⁽¹⁾,

budući da:

(1) Rasizam i ksenofobija predstavljaju neposredno kršenje načela slobode, demokracije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda i vladavine prava, načela na kojima se temelji Europska unija i koja su zajednička državama članicama.

(2) Akcijski plan Vijeća i Komisije o najboljem načinu provođenja odredbi Amsterdamskog ugovora u području slobode, sigurnosti i pravde ⁽²⁾, zaključaka Europskog vijeća iz Tamperea od 15. i 16. listopada 1999., Rezolucije Europskog parlamenta od 20. rujna 2000. o stajalištu Europske unije na Svjetskoj konferenciji protiv rasizma i trenutnoj situaciji u Uniji ⁽³⁾ i Priopćenja Komisije Vijeću i Europskom parlamentu o polugodišnjem ažuriranju pokazatelja napretka u stvaranju područja „slobode, sigurnosti i pravde” u Europskoj uniji (druga polovica 2000. godine) poziva na djelovanje na ovom području. U Haaskom programu od 4. i 5. studenoga 2004. godine, Vijeće ponovno ističe svoju čvrstu opredijeljenost za suprotstavljanje bilo kojem obliku rasizma, antisemitizma i ksenofobije, kao što je Europsko vijeće već iskazalo u prosincu 2003.

(3) Zajedničku akciju Vijeća 96/443/PUP od 15. srpnja 1996. godine o djelovanju na suzbijanju rasizma i ksenofobije ⁽⁴⁾ trebale bi slijediti daljnje zakonodavne mjere koje osiguravaju daljnje približavanje zakona i ostalih propisa država članica i savladavanje prepreka učinkovitoj pravosudnoj suradnji koje se većim dijelom temelje na različitostima u pravnim pristupima u državama članicama.

(4) U skladu s ocjenom Zajedničke akcije 96/443/PUP i poslu obavljenom u ostalim međunarodnim forumima, kao što je Vijeće Europe, još uvijek se osjećaju određene poteškoće vezane uz pravosudnu suradnju i stoga postoji potreba za daljnjim približavanjem kaznenog zakonodavstva država članica s ciljem osiguravanja učinkovite provedbe sveobuhvatnog i jasnog zakonodavstva za suzbijanje rasizma i ksenofobije.

(5) Rasizam i ksenofobija predstavljaju prijetnju protiv grupa osoba koje su meta takvog ponašanja. U Europskoj uniji potrebno je odrediti zajednički kaznenopravni pristup ovoj pojavi s ciljem osiguravanja da isto ponašanje predstavlja kazneno djelo u svim državama članicama i da su za fizičke i pravne osobe, koje su počinile takva kaznena djela ili su za njih odgovorne, predviđene učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće kazne.

(6) Države članice priznaju da suzbijanje rasizma i ksenofobije zahtijeva različite vrste mjera unutar sveobuhvatnog okvira i da ne moraju biti ograničene na kaznene predmete. Ova je Okvirna odluka ograničena na suzbijanje posebno ozbiljnih oblika rasizma i ksenofobije sredstvima kaznenog prava. Budući da su kulturne i pravne tradicije država članica donekle različite, posebno na ovom polju, potpuna usklađenost kaznenih prava trenutačno nije moguća.

⁽¹⁾ Mišljenje dano 29.11.2007. (još nije objavljeno u Službenom listu)

⁽²⁾ SL C 19, 23.1.1999., str. 1.

⁽³⁾ SL C 146, 17.5.2001., str. 110.

⁽⁴⁾ SL L 185, 24.7.1996., str. 5.

- (7) U ovoj Okvirnoj odluci „porijeklo” bi trebalo shvaćati uglavnom kao upućivanje na osobe ili grupe osoba koje su potomci osoba koje se mogu identificirati prema određenim karakteristikama (kao što su rasa ili boja), ali nije nužno da sve te karakteristike još uvijek postoje. Unatoč tome, zbog njihovog porijekla, takve osobe ili grupe osoba mogu biti podvrgnute mržnji ili nasilju.
- (8) „Vjeroispovijest” bi trebalo shvaćati kao općenito upućivanje na osobe određene obzirom na svoja vjerska uvjerenja ili vjerovanja.
- (9) „Mržnju” bi trebalo shvaćati kao upućivanje na mržnju utemeljenu na rasi, boji, vjeroispovijesti, porijeklu ili nacionalnom ili etničkom podrijetlu.
- (10) Ova Okvirna odluka ne sprečava državu članicu da u nacionalnom zakonodavstvu usvoji odredbe kojima se proširuje članak 1. stavak 1. točke (c) i (d) na kaznena djela usmjerena protiv grupe osoba određenih kriterijima različitim od rase, boje, vjeroispovijesti, porijekla ili nacionalnog ili etničkog podrijetla, kao što su društveni status ili političko uvjerenje.
- (11) Trebalo bi osigurati da istrage i progon kaznenih djela koja uključuju rasizam i ksenofobiju ne ovise o iskazima i optužbama žrtava koje su često posebno ranjive i nevoljko pristaju na pokretanje sudskog postupka.
- (12) Približavanje kaznenog prava trebalo bi voditi učinkovitijem suzbijanju rasističkih i ksenofobičnih kaznenih djela, promicanjem potpune i učinkovite pravosudne suradnje među državama članicama. Vijeće bi trebalo uzeti u obzir poteškoće koje mogu postojati u ovom području prilikom preispitivanja ove Okvirne odluke u namjeri da razmotri jesu li u ovom području potrebni daljnji koraci.
- (13) Budući da države članice pojedinačno ne mogu u dovoljnoj mjeri postići cilj ove Okvirne odluke, naime osiguravanje da kaznena djela rasizma i ksenofobije budu kažnjiva u svim državama članicama najmanje najnižom razinom učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih kazni, budući da takva pravila trebaju biti zajednička i kompatibilna i budući da se ovaj cilj stoga može lakše postići na razini Europske unije, Unija može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji i kako je navedeno u članku 5. Ugovora o osnivanju Europske zajednice. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je navedeno u potonjem članku, ova Okvirna odluka ne prekoračuje ono što je potrebno za postizanje tog cilja.
- (14) Ova Okvirna odluka uvažava temeljna prava i poštuje načela priznata u članku 6. Ugovora o Europskoj uniji

i u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, posebno u njezinim člancima 10. i 11., i koja se odražavaju u Povelji Europske unije o temeljnim pravima, posebno u poglavljima II. i VI.

- (15) Razmatranja u vezi slobode udruživanja i slobode izražavanja, posebno slobode tiska i slobode izražavanja u ostalim medijima, u mnogim su državama članicama dovela do postupovnih jamstava i do posebnih pravila u nacionalnom pravu u pogledu utvrđivanja ili ograničavanja odgovornosti.
- (16) Zajedničku akciju 96/443/PUP treba staviti izvan snage budući da, stupanjem Amsterdamskog ugovora na snagu, Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo⁽¹⁾ i ove Okvirne odluke postaje zastarjela,

DONIJELO JE OVU OKVIRNU ODLUKU:

Članak 1.

Kaznena djela koja se odnose na rasizam i ksenofobiju

1. Svaka država članica poduzima mjere potrebne za osiguravanje da se kažnjavaju sljedeća djelovanja:
- (a) javno poticanje na nasilje ili mržnju usmjerenu protiv grupe osoba ili nekog člana takve grupe određene obzirom na rasu, boju, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalno ili etničko podrijetlo;
- (b) počinjenje djela iz točke (a) širenjem ili distribucijom letaka, slika ili ostalih materijala u javnosti;
- (c) javno opraštanje, poricanje ili grubo umanjeno zločina genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina iz članka 6., 7. i 8. Statuta stalnog Međunarodnog kaznenog suda, usmjereno protiv grupe osoba ili nekog člana takve grupe određene s obzirom na rasu, boju, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalno ili etničko podrijetlo, u slučaju kad je počinjenje izvršeno na način koji će vjerojatno poticati na nasilje ili mržnju protiv takve grupe ili nekog člana takve grupe;
- (d) javno prihvaćanje, poricanje ili grubo umanjeno zločina iz članka 6. Povelje Međunarodnog vojnog suda pridružene Londonskom sporazumu od 8. kolovoza 1945., usmjereno protiv grupe osoba ili nekog člana takve grupe određene s obzirom na rasu, boju, vjeroispovijest, porijeklo ili nacionalno ili etničko podrijetlo, u slučaju kad je počinjenje izvršeno na način koji će vjerojatno poticati na nasilje ili protiv takve grupe ili nekog člana takve grupe.

⁽¹⁾ SL L 180, 19.7.2000., str. 22.

2. U smislu stavka 1. države članice mogu odlučiti kazniti samo ono počinjenje koje je bilo izvršeno na način koji će vjerojatno poremetiti javni red ili koji je ugrožavajući, pogrdan ili uvredljiv.

3. U smislu stavka 1. namjera je upućivanja na vjeroispovijest obuhvatiti, u najmanjoj mjeri, počinjenje koje je izgovor za usmjeravanje djela protiv grupe osoba ili nekog člana takve grupe određene s obzirom na rasu, boju, porijeklo ili nacionalno ili etničko podrijetlo.

4. Bilo koja država članica može, nakon usvajanja ove Okvirne odluke ili kasnije, dati izjavu da će djelo poricanja ili grubog umanjenja zločina iz stavka 1. točke (c) i/ili (d) proglašiti kažnjivim samo ako su zločini koji se navode u tim stavcima bili uspostavljeni pravomoćnom odlukom nacionalnog suda te države članice i/ili međunarodnog suda, ili samo pravomoćnom odlukom međunarodnog suda.

Članak 2.

Poticanje i pomaganje

1. Svaka država članica poduzima mjere potrebne za osiguravanje da poticanje na počinjenje iz članka 1. stavka 1. točaka (c) i (d) bude kažnjivo.

2. Svaka država članica poduzima mjere potrebne za osiguravanje da pomaganje i poticanje u počinjenju djela iz članka 1. bude kažnjivo.

Članak 3.

Kazne

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere za osiguravanje da počinjenje iz članka 1. i 2. bude kažnjivo učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznama.

2. Svaka država članica poduzima potrebne mjere za osiguravanje da počinjenje iz članka 1. bude kažnjivo maksimalnim kaznama od najmanje između jedne i tri godine zatvora.

Članak 4.

Rasistička i ksenofobična motivacija

Za kaznena djela osim onih iz članka 1. i 2., države članice poduzimaju potrebne mjere za osiguravanje da se rasistička i ksenofobična motivacija smatraju otegotnom okolnošću ili da sudovi takvu motivaciju uzimaju u obzir prilikom određivanja kazni.

Članak 5.

Odgovornost pravnih osoba

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere za osiguravanje da se neka pravna osoba može smatrati odgovornom za počinjenje iz članka 1. i 2., koje je u njezinu korist počinila

bilo koja osoba koja djeluje bilo pojedinačno ili kao dio nekog tijela te pravne osobe, koja je na vodećem položaju unutar te pravne osobe, na temelju:

- (a) ovlaštenja za zastupanje te pravne osobe;
- (b) ovlaštenja za donošenje odluka u ime te pravne osobe; ili
- (c) ovlaštenja za obavljanje nadzora unutar te pravne osobe.

2. Osim slučajeva iz stavka 1. ovog članka, svaka država članica poduzima mjere potrebne za osiguravanje da se neka pravna osoba može smatrati odgovornom u slučaju kad je pomanjkanje nadzora ili kontrole osobe iz stavka 1. ovog članka omogućilo da osoba koja joj je podčinjena počini djelo iz članka 1. i 2. u korist te pravne osobe.

3. Odgovornost pravne osobe iz stavaka 1. i 2. ovog članka ne isključuje kazneni postupak protiv fizičkih osoba koje su počinitelji ili pomagači u počinjenju djela iz članka 1. i 2.

4. „Pravna osoba” znači svaki pravni subjekt koji ima takav status prema važećem nacionalnom pravu, uz iznimku država ili ostalih tijela javne vlasti koje imaju javne ovlasti i javnih međunarodnih organizacija.

Članak 6.

Kazne za pravne osobe

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere za osiguravanje da neka pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 5. stavka 1. bude kažnjiva učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznama koje uključuju kaznene sankcije ili novčane kazne i mogu uključivati ostale kazne, kao što su:

- (a) oduzimanje prava na javne pogodnosti ili pomoći;
- (b) privremena ili trajna zabrana obavljanja trgovačkih djelatnosti;
- (c) stavljanje pod sudski nadzor;
- (d) sudski nalog za likvidaciju.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere za osiguravanje da se pravna osoba, odgovorna u skladu s člankom 5. stavkom 2. može kazniti učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznama ili mjerama.

Članak 7.

Ustavna pravila i temeljna načela

1. Ova Okvirna odluka ne mijenja obaveze uvažavanja temeljnih prava i temeljnih pravnih načela, uključujući slobode izražavanja i udruživanja iz članka 6. Ugovora o Europskoj uniji.

2. Ova Okvirna odluka od država članica ne zahtijeva da poduzmu mjere koje su u suprotnosti s temeljnim načelima koja se odnose na slobodu udruživanja i slobodu izražavanja, posebno na slobodu tiska i slobodu izražavanja u ostalim medijima kako one proizlaze iz ustavnih tradicija ili pravila koja uređuju prava i odgovornosti tiska ili ostalih medija te njihova proceduralna jamstava, u slučaju kad se ta pravila odnose na utvrđivanje ili ograničavanje odgovornosti.

Članak 8.

Pokretanje istrage ili progona

Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala da istrage ili progon počinjenja iz članka 1. i 2. ne ovise o izvješću niti optužbi žrtve počinjenja, barem u najozbiljnijim slučajevima kad je djelo počinjeno na njezinom području.

Članak 9.

Nadležnost

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere za uspostavljanje svoje nadležnosti koja se odnosi na počinjenje iz članka 1. i 2. u slučaju kad je djelo počinjeno:

- (a) u cijelosti ili djelomično unutar njezinog područja;
- (b) od strane jednoga od njezinih državljana; ili
- (c) u korist neke pravne osobe čije je sjedište na području te države članice.

2. Prilikom uspostavljanja nadležnosti u skladu sa stavkom 1. točkom (a), svaka država članica poduzima potrebne mjere za osiguravanje da njezina nadležnost obuhvati slučajeve u kojima je djelo počinjeno putem informacijskog sustava i:

- (a) prekršitelj je počinio djelo dok je bio fizički prisutan na njezinom području, bez obzira uključuje li počinjenje materijal koji se nalazi u informacijskom sustavu na njezinom području ili ne;
- (b) počinjenje uključuje materijal koji se nalazi u informacijskom sustavu na njezinom području, bez obzira je li prekršitelj počinio djelo dok je bio fizički prisutan na njezinom području ili ne.

3. Država članica može odlučiti ne primijeniti, ili primijeniti samo u specifičnim slučajevima ili okolnostima, pravila o nadležnosti iz stavka 1. točaka (b) i (c).

Članak 10.

Provedba i preispitivanje

1. Države članice donose potrebne mjere kako bi se uskladile s odredbama ove Okvirne odluke do 28. studenoga 2010.

2. Države članice do istog datuma dostavljaju Glavnom tajništvu Vijeća i Komisiji tekst odredbi kojima se u njihovo nacionalno pravo prenose obaveze koje nalaže ova Okvirna odluka. Na temelju izvješća koje Vijeće sastavi koristeći se tim informacijama i pismenog izvješća Komisije, Vijeće će do 28. studenoga 2013. ocijeniti opseg u kojem su se države članice uskladile s odredbama ove Okvirne odluke.

3. Do 28. studenoga 2013. Vijeće je dužno preispitati ovu Okvirnu odluku. Za potrebe pripreme tog preispitivanja Vijeće ispituje države članice jesu li naišle na poteškoće u pravosudnoj suradnji vezano uz počinjenje prema članku 1. stavku 1. Dodatno, Vijeće može zahtijevati od Eurojusta da podnese izvješće o tome jesu li iz razlika između nacionalnih zakonodavstava proizašli ikakvi problemi vezani uz pravosudnu suradnju među državama članicama u ovom području.

Članak 11.

Stavljanje izvan snage Zajedničke akcije 96/443/PUP

Zajednička akcija 96/443/PUP stavlja se izvan snage.

Članak 12.

Područje primjene

Ova se Okvirna odluka primjenjuje na Gibraltar.

Članak 13.

Stupanje na snagu

Ova Okvirna odluka stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Sastavljeno u Bruxellesu 28. studenoga 2008.

Za Vijeće

Predsjednica

M. ALLIOT-MARIE